

C-81/24. sz. [Jenec]ⁱ ügy**Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2024. január 31.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Višje sodišče v Mariboru (Szlovénia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. január 25.

Felperes:

LH

Alperes:

NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR d.d.

[omissis]

Az Európai Unió Bírósága elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem**Az eljárás**

- 1 A felperes keresetet nyújtott be az Okrajno sodišče v Ljubljanihoz (ljubljanai körzeti bíróság, Szlovénia), amelyben azt követelte az alperestől, hogy biztosítson számára alapszintű fizetési számlához való hozzáférést és az alapvető banki szolgáltatások igénybevételét, valamint hogy az alperes szerződéskötési kötelezettsége megszegésének következtében fizessen részére 10 000 euró összegű kártérítést.
- 2 Az Okrajno sodišče v Ljubljani (ljubljanai körzeti bíróság) az alperes által a válaszbeadványában benyújtott kifogást követően 2021. április 20-i végzésében megállapította, hogy nem rendelkezik területi illetékességgel, és úgy határozott, hogy az ügyet döntéshozatal céljából átteszi az Okrajno sodišče v Mariboruhoz

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

(maribori körzeti bíróság, Szlovénia) (a továbbiakban: kérdést előterjesztő bíróság). A felperes 2022. április 4-i előzetes beadványában módosította a kereseti kérelem 1. pontját, és azt a következőképpen fogalmazta át: „Az alperes köteles az ítélet kézbesítésétől számított 10 napon belül a felperes javára alapszintű fizetési számlát nyitni, konkrétan a *Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih* (a pénzforgalmi szolgáltatásokról, az elektronikuspénz-kibocsátási szolgáltatásokról és a fizetési rendszerekről szóló törvény) (az *Uradni list RS [Szlovénia hivatalos lapja]*, 7/18. sz., 9/18. sz., helyesbítés és 102/20. sz.) 181. cikkének (2) bekezdésében meghatározott mértékben”. A felperes e beadványban azt kéri a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy függesse fel az alapeljárást, és terjesszen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) elé.

Tényállás

- 3 A felek tárgyaláson tett előadásából kitűnik, hogy a tényállás a felperes kereseti kérelmének 1. pontját¹ illetően nem vitatott a felek között, és hogy a közöttük fennálló nézeteltérés kizárólag az alperes által tanúsított magatartás jogszerűségére vagy jogellenességére vonatkozó érvekkel kapcsolatos. A polgári peres eljárásra vonatkozó szlovén szabályozás ugyanis a kereseti kérelemhez való kötöttség elvén alapul, amelynek értelmében nem kell bizonyítani az elismert, nem vitatott vagy indokolás nélkül vitatott tényeket, és ezeket igaznak kell tekinteni.²³ Ily módon a kérdést előterjesztő bíróság megállapította a jogi szempontból releváns ténybeli helyzetet, ezért már az eljárás ezen szakaszában kérdést terjeszt előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé (annak ellenére, hogy a jelen ügyben még nem tartott érdemi tárgyalást, és még nem kezdte meg a bizonyításfelvételt).⁴

¹ A kereseti kérelem e pontjának megalapozottságától függ a kereset 2. pontjának megalapozottsága.

² Nem szükséges bizonyítani azokat a tényeket, amelyeket a fél az eljárás során a bíróság előtt elismert (a *Zakon o pravdnem postopku* [a polgári perrendtartásról szóló törvény] [ZPP] 214. cikkének (1) bekezdése, *Uradni list RS*, 3/07. sz. – egységes szerkezetbe foglalt hivatalos szöveg, 45/08. sz.– *ZArbit* [a választottbírárságról szóló törvény], 45/08. sz., a szlovén alkotmánybíróság 111/08. sz. hat., a szlovén alkotmánybíróság 57/09. sz. hat., a szlovén alkotmánybíróság 12/10. sz. hat., a szlovén alkotmánybíróság 50/10. sz. hat., a szlovén alkotmánybíróság 107/10. sz. hat., a szlovén alkotmánybíróság 75/12. sz. hat., a szlovén alkotmánybíróság 40/13. sz. hat., a szlovén alkotmánybíróság 92/13. sz. hat., a szlovén alkotmánybíróság 10/14. sz. hat., a szlovén alkotmánybíróság 48/15. sz. hat., a szlovén alkotmánybíróság 6/17. sz. hat. a szlovén alkotmánybíróság 10/17., 16/19– ZNP-1, 70/19. – hat., a szlovén alkotmánybíróság 1/22. sz. hat., valamint *Zdeb* [a bürokrácia csökkentéséről szóló törvény] – 3/22. sz.).

³ Azokat a tényeket, amelyeket a fél nem vitat, vagy amelyeket indokolás nélkül vitat, elismertnek kell tekinteni (a ZPP 214. cikkének (2) bekezdése).

⁴ A nemzeti bíróság szabadon dönthet arról, hogy mikor teszi fel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést. A mérlegelési jog észszerűbb gyakorlását célzó (minden bizonynyal nem kötelező érvényű) általános útmutatások fényében a nemzeti bíróságnak az eljárás azon

- 4 A fentiekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a jogilag releváns tényállás a következő. A felperes a házastársa nevében, aki az alperesnél rendelkezett pénzforgalmi számlával, 2017. október 22-én a ljubljani Petrol benzinkútnál megkísérelt átutalással 93 EUR összeget megfizetni. Amikor a pénztáros a felperes személyes adatait bevitte a rendszerbe, a jelen eljárás alperese letiltotta a fizetést. Az alperes a felperes házastársának mint megbízójának küldött levelében kifejtette, hogy a politikai események és az általános biztonságot fenyegető fokozott veszélyek, valamint a banki termékekkel a terrorizmus vagy más bűncselekmények finanszírozása érdekében történő visszaélés megnövekedett lehetősége miatt szigorúbb intézkedéseket hozott a terrorizmusfinanszírozás és a pénzmosás megelőzésére vonatkozó jogszabályok szerinti kötelezettségeinek teljesítése érdekében. Ezen intézkedések közé tartozik az OFAC (Office of Foreign Assets Control, a külföldi vagyon ellenőrzésével foglalkozó hivatal) korlátozásoknak való megfelelés is, amely körülmény az alperes belső dokumentumaiból kitűnik. Ez mindenekelőtt az alperesnek a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzéséről szóló szabályzatát (pénzmosás elleni szabályzat) érinti. Ez kimondja, hogy az üzleti kapcsolat létesítését megelőzően minden ügyfelet ellenőrizni kell a tekintetben, hogy esetlegesen szerepel-e a korlátozó intézkedések listáin (EU, OFAC, ENSZ, belső lista), szem előtt tartva, hogy az ilyen listákon való szereplés azt jelenti, hogy ilyen ügyféllel nem létesíthető kapcsolat. Lényegében hasonló követelményeket támasztanak a potenciális ügyfelek OFAC listán való szereplésének figyelembevételével kapcsolatban az alperes egyéb belső dokumentumai, pontosabban az üzleti kapcsolatok természetes személyekkel való létesítésére vonatkozó utasítások, az ügyfélfogadásra vonatkozó iránymutatások, az alperesnek a korlátozó intézkedésekre vonatkozó módszertana és az alperes magatartási kódexe. A jelen polgári per megindítását és a válaszbeadvány kézhezvételét követően, 2022. március 23-án a felperes személyesen megjelent az alperes üzlethelyiségében, mivel alapszintű fizetési számlát kívánt nyitni. A bank egyik alkalmazottja fogadta a felperest, majd megvizsgálta a felperes által bemutatott érvényes személyazonosító okmányt. A bank alkalmazottja elmagyarázta neki, hogy „*a rendszer a felperes neve alapján nem teszi lehetővé a pénzforgalmi számla nyitását*”, ezért az alperesnél ilyen számla nyitására nincs lehetőség. A felperes tíz nappal azután, hogy az alperesnél alapszintű fizetési számla nyitására irányuló kérelmet nyújtott be, nem kapott írásbeli választ az alperestől, annak ellenére, hogy ilyen választ kért. 2015. február 23-án a Szlovén Köztársaság különleges államügyésze lezárta a felperes ellen indított, azon bűncselekményekkel kapcsolatos eljárást, amelyek miatt a nemzetközi felhívást is kikibocsátottak. A felperest soha sehol a világon nem ítélték el olyan bűncselekmény miatt, amelynek okán az OFAC listán szerepel, és sem az ENSZ, sem az EU, sem a Szlovén Köztársaság nem hozott ellene semmilyen korlátozó intézkedést.

szakaszában kell előzetes döntéshozatalra utalnia a kérdést, amikor a tényállás már nagyrészt megállapításra került (lásd: Boulouis, Darmon, Huglo, *Contentieux communautaire*, 24. o.). Néha azonban célszerű, ha az eljárást már előzetesen megindítják annak megállapítása érdekében, hogy a tényállás mely elemei lehetnek fontosak és relevánsak a konkrét ügy megoldása szempontjából (Hartley, *The Foundations of European Community Law*, 294. o.).

A felek ellentétes jogi érveiről

- 5 A felek között vita van a tekintetben, hogy a 2014/92/EU irányelv 16. cikke (4) bekezdésének rendelkezései értelmezhetők-e úgy, hogy azok felhatalmazzák a tagállamokat arra, hogy a nemzeti jogszabályokon keresztül lehetővé tegyék a bankok számára, hogy megtagadják az alapszintű fizetési számla nyitására irányuló fogyasztói kérelmet azon az alapon, hogy az érdekelt az OFAC listán szerepel, annak ellenére, hogy azon bűncselekmény elkövetéséért, amely miatt az említett listán szerepel, még sehol nem ítélték el, és sem az ENSZ, sem az EU, sem az Európai Unió tagállamai soha nem fogadtak el vele szemben semmilyen korlátozó intézkedést. A vita tehát elsősorban arról szól, hogy ez az eset tartozhat-e a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás megelőzéséről szóló (EU) 2015/849 irányelv rendelkezései megsértésének esetei körébe. A felperes álláspontja szerint ez az értelmezés ellentétes az Európai Unió Alapjogi Chartájának 48. cikkével.

A nemzeti jog

- 6 A Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (a továbbiakban: ZPlaSSIED⁵)⁶ szabályozza többek között a felhasználók és a pénzforgalmi szolgáltatók jogait és kötelezettségeit a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásával kapcsolatban, valamint szabályokat és feltételeket állapít meg az alapszintű fizetési számla megnyitására és használatára vonatkozóan (az 1. cikk, 3. és 9. pont).

A ZPlaSSIED 180. cikkének (1) bekezdése tiltja a fogyasztók közötti indokolatlan megkülönböztetést az alapszintű fizetési számlák megnyitása és használata tekintetében:

„(1) Az Európai Unióban tartózkodásra jogosult azon fogyasztóval szemben, aki alapszintű fizetési számlát kíván nyitni az Unión belül, vagy ilyen számlát kíván használni, a bank nem alkalmazhat megkülönböztetést, különösen állampolgárságon, lakóhelyen, nemen, fajon, bőrszínen, etnikai vagy társadalmi származáson, genetikai tulajdonságokon, nyelven, vallási vagy világnézeti meggyőződésen, politikai vagy más véleményen, nemzeti közösséghez tartozáson, más ország nemzeti kisebbségéhez tartozáson, vagyoni helyzeten, származáson, fogyatékonyságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló indokból. Az alapszintű fizetési számla nyitására és használatára vonatkozó feltételek semmilyen módon nem lehetnek hátrányosan megkülönböztető jellegűek.”

⁵ Uradni list RS, 7/18. sz., 9/18. sz., helyesbítés és 102/20. sz.

⁶ Arról a nemzeti jogszabályról van szó, amely átültette a fizetési számlákhoz kapcsolódó díjak összehasonlíthatóságáról, a fizetésiszámla-váltásról és az alapszintű fizetési számla nyitásáról, illetve használatáról szóló, 2014. július 23-i 2014/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL 2014. L 257., 214. o.; a továbbiakban: 2014/92/EU irányelv).

A ZPlaSSIED 181. cikke meghatározza a fogyasztónak az alapszintű fizetési számlához való jogára vonatkozó feltételeket (amely egyúttal megfelel a bank szerződéskötési kötelezettségének), valamint a vonatkozó kivételeket:

„(1) Valamennyi, fogyasztói fizetési számlát kezelő bank köteles a fogyasztóknak alapszintű fizetési számlát kínálni.

(3) **Az Európai Unióban tartózkodásra jogosult fogyasztó, ideértve az állandó lakcímmel nem rendelkező fogyasztókat és a menedékkérőt, valamint a tartózkodási engedéllyel nem rendelkező fogyasztót, akinek az elutasítása jogi vagy ténybeli okokból nem lehetséges, jogosult a banknál alapszintű fizetési számlát nyitni és használni.** Ez a jog a fogyasztó szokásos tartózkodási helyétől függetlenül fennáll.

(4) A bank az alapszintű fizetési számla megnyitására vonatkozó eljárást úgy alakítja ki, hogy e jog gyakorlása ne jelentsen túlzott nehézséget vagy terhet a fogyasztó számára. A bank az alapszintű fizetési számlát indokolatlan késedelem nélkül, de legkésőbb a fogyasztónak az e fizetési számla megnyitására irányuló, minden elemében hiánytalan kérelmének kézhezvételétől számított tíz munkanapon belül megnyitja.

(5) Az előző bekezdésben meghatározott határidő az alapszintű fizetési számla megnyitására irányuló fogyasztói kérelem elutasítása esetén is alkalmazandó.

(6) **A bank elutasítja a fogyasztónak az alapszintű fizetési számla nyitására irányuló kérelmét, ha a számla megnyitása a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás megelőzésére vonatkozó törvény rendelkezéseinek megsértését eredményezné.** Ebben az esetben a bank köteles a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem területére vonatkozó törvénnyel összhangban intézkedéseket hozni.

(8) Az e cikk (6) és (7) bekezdésében meghatározott esetekben a bank, miután meghozta az alapszintű fizetési számla megnyitására irányuló kérelem elutasításáról szóló döntést, haladéktalanul, írásban és díjmentesen tájékoztatja a fogyasztót a kérelmének elutasításáról és az elutasítás konkrét okairól, kivéve, ha ezt más szabályok tiltják.

(9) Az alapszintű fizetési számla megnyitására irányuló kérelem elutasítása esetén a bank tájékoztatja a fogyasztót a kérelmének elutasítása ellen igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekről és arról, hogy az elutasításról tájékoztathatja a Szlovén Nemzeti Bankot, valamint arról, hogy kezdeményezheti az e törvény 286. cikkében meghatározott peren kívüli vitarendezési mechanizmust. Ebben a tájékoztatásban a bank a megfelelő elérhetőségeket is megemlíti.”

7 A Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás megelőzéséről szóló törvény) (a továbbiakban:

ZPPDFT–2⁷⁾⁸ meghatározza az intézkedéseket, az illetékes szerveket és az eljárásokat a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás felderítésére és megelőzésére vonatkozóan, valamint szabályozza az e törvényben foglaltak végrehajtása érdekében lefolytatandó vizsgálatot (az 1. cikk (1) bekezdése).

A ZPPDFT-2 2. cikkének 1. pontja szerint e törvény alkalmazásában a „pénzmosás” fogalma a következő:

„Pénzmosás alatt minden olyan magatartás értendő, amely bűncselekmény útján szerzett pénzüsszegekkel vagy vagyontárgyakkal kapcsolatos, ideértve a következőket:

- a bűncselekményből származó pénzüsszegekkel vagy egyéb vagyontárgyakkal összefüggő devizaügyletek vagy bármilyen átutalás;*
- olyan cselekmények, amelyek célja a bűncselekményből származó pénzüsszegek vagy más vagyontárgyak valódi jellegének, származásának, helyének, mozgásának, hozzáférhetőségének, tulajdonjogának vagy bármely vonatkozó jognak az elrejtése vagy leplezése”.*

A ZPPDFT–2 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontja kimondja, hogy a bankok kötelesek intézkedéseket tenni a pénzmosás felderítésére és megelőzésére:

„A tagállami bankok és azok fióktelepei, a harmadik államok bankjainak fióktelepei és azon tagállami bankok, amelyek fióktelepet létesítenek a Szlovén Köztársaságban, meghozzák az e törvényben meghatározott intézkedéseket a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás felderítésére és megelőzésére vonatkozóan, azt megelőzően vagy azzal egyidőben, hogy sor kerülne a pénzüsszegekkel vagy egyéb vagyontárgyakkal kapcsolatos átvételre, átadásra, cserére, őrzésre, elidegenítésre vagy bármely egyéb magatartásra, valamint az üzleti kapcsolatok létesítésekor.”

A ZPPDFT-2 17. cikke meghatározza a pénzmosás felderítését és megelőzését célzó feladatokat:

⁷ *Uradni list RS, 48/22. sz.*

⁸ Arról a nemzeti jogszabályról van szó, amely átülteti a szlovén jogba a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/849 európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL 2015. L 141., 73. o.) (a továbbiakban: (EU) 2015/849 irányelv), amelyet legutóbb az (EU) 2015/849 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a hitelintézetek és pénzügyi intézmények által bizonyos harmadik országokban a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázat csökkentése érdekében hozandó minimális intézkedésekre és kiegészítő intézkedések típusaira vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2019. január 31-i (EU) 2019/758 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2019. L 125., 4. o.) módosított.

„(1) A pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás felderítése és megelőzése érdekében a kötelezett jogalanyok tevékenységük végzése során biztosítják az e törvényben és az annak alapján elfogadott szabályokban meghatározott feladatok teljesítését.

(2) Az előző bekezdésben meghatározott feladatok a következő tevékenységeket foglalják magukban:

1. a pénzmosásra és terrorizmusfinanszírozásra vonatkozó kockázatértékelés elkészítése;
2. a pénzmosással és terrorizmusfinanszírozással kapcsolatos kockázatok hatékony minimalizálását és ellenőrzését célzó politikák, vizsgálatok és eljárások végrehajtása;
3. az ügyfél személyazonosságának megállapítására irányuló intézkedések végrehajtása (a továbbiakban: ügyfél-átvilágítási követelmények) a jelen törvényben meghatározott szabályok és feltételek szerint;
4. az előírt és kért adatok közlése, valamint a dokumentációnak a hivatal (a Szlovén Köztársaságnak a pénzmosás megelőzéséért felelős hivatala) részére való benyújtása e törvény alapján;
5. a képviselő és helyetteseinek kijelölése, valamint az e személyek munkájához szükséges feltételek megteremtése;
6. kezdeményezések az alkalmazottak rendszeres szakmai képzésének biztosítására vonatkozóan és az e törvény szerinti feladatok ellátása rendszeres belső ellenőrzésének kialakítása;
7. azon ügyfelek és ügyletek felismerésére szolgáló indikátorok listájának elkészítése, akiknek/amelyeknek esetében fennállnak a pénzmosás vagy a terrorizmusfinanszírozás gyanúját igazoló indokok;
8. az adatok védelmének és tárolásának biztosítása, valamint az e törvényben előírt nyilvántartás vezetése;
9. csoportszintű politikák és eljárások, valamint intézkedések a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás felderítése és megelőzése érdekében a tagállamokban és harmadik országokban található, többségi tulajdonban lévő leányvállalatoknál és fióktelepeknél;
10. egyéb feladatok és kötelezettségek végrehajtása e törvény és az e törvény alapján elfogadott szabályok alapján.”

A ZPPDFT-2 18. cikke meghatározza a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás kockázatát és a kockázatértékelést:

„(1) A pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás kockázata abban áll, hogy az ügyfél a pénzügyi rendszert pénzmosásra vagy terrorizmusfinanszírozásra használja fel, vagy közvetlenül vagy közvetve üzleti kapcsolatot, ügyletet, terméket, szolgáltatást vagy értékesítési csatornát használ fel a földrajzi kockázati tényező (állam vagy földrajzi terület) figyelembevételével pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljából.

(2) A kötelezett jogalany felméri az ügyfél, az üzleti kapcsolat, az ügylet, a termék, a szolgáltatás vagy az értékesítési csatorna adott csoportjának vagy típusának kockázatát, és figyelembe veszi a földrajzi kockázati tényezőket a pénzmosás vagy a terrorizmusfinanszírozás céljából történő esetleges visszaélés szempontjából.

(3) Az előző bekezdés alapján megállapított kockázatok alapján a kötelezett jogalanynek értékelést kell készítenie az üzleti tevékenységében rejlő kockázatról (a kötelezett általi kockázatértékelés).

(4) Az e cikk (2) és (3) bekezdésével összhangban megállapított kockázatok alapján a kötelezett személy kockázatértékelést készít, amelynek segítségével megbecsüli az egyes ügyfelek tekintetében a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás szempontjából fennálló kockázatot (ügyfélkockázat-értékelés).

(5) A tagállamokban és harmadik országokban található, többségi tulajdonban lévő fióktelepekkel és leányvállalatokkal rendelkező kötelezett jogalanyok csoportos kockázatértékelést is készítenek, figyelembe véve azokat a kockázatok, amelyeknek a fióktelepeik és többségi tulajdonban lévő leányvállalataik, valamint a csoport egésze ki van téve (csoportos kockázatértékelés).

(6) Az e cikk (2), (3), (4) és (5) bekezdésében említett kockázatértékelésnek és a kockázatértékelés meghatározására szolgáló eljárásnak a kötelezett jogalany és üzleti tevékenysége sajátosságaihoz kell igazodnia.

(7) A kötelezett jogalany az e törvény 152. cikkének (1) bekezdésében említett illetékes ellenőrző szerv által kiadott utasítások betartásával, hatáskörének megfelelően, valamint a nemzeti és nemzetközi kockázatértékelés megállapításait tartalmazó jelentés figyelembevételével gondoskodik az e cikk (2), (3), (4) és (5) bekezdésében említett kockázatértékelés elkészítéséről.

(8) Az e cikk (2), (3), (4) és (5) bekezdésében említett kockázatértékelésből származó megállapításokat a kötelezett jogalany dokumentálja, és legalább két évente aktualizálja. A dokumentált megállapításokat kérésre az e törvény 152. cikkének (1) bekezdésében említett illetékes ellenőrző szervek rendelkezésére bocsátja.

(9) A kötelezett jogalanynak minden olyan tényező tekintetében, amely a kereskedelmi folyamataiban fontos változtatást jelent, mint például új termék, új kereskedelmi gyakorlat bevezetése, ideértve az új értékesítési csatornákat is, az új

és meglévő termékekhez új technológia bevezetése, valamint szervezeti változások, megfelelő értékelést kell végezni arra vonatkozóan, hogy az ilyen változások hogyan befolyásolják az érintett kötelezett jogalanyak a pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás kockázatának való kitétséget.

(10) A kötelezett jogalany az előző bekezdés szerinti változás bevezetése előtt elvégzi az előző bekezdésben említett kockázatértékelést, és a megállapításoknak megfelelően megfelelő intézkedéseket tesz a pénzmosás vagy a terrorizmusfinanszírozás kockázatának csökkentése érdekében.”

A ZZPPDFT-2 21. cikke rendelkezik az ügyfél-átvilágítási intézkedésekről:

„(1) Ha e törvény másként nem rendelkezik, az ügyfél átvilágítása a következő intézkedéseket foglalja magában:

- 1. az ügyfél személyazonosságának megállapítása és személyazonosságának ellenőrzése megbízható, független és objektív források alapján;*
- 2. a [jogi személy] ügyfél tényleges tulajdonosának megállapítása;*
- 3. az üzleti kapcsolat vagy ügylet céljára és tervezett jellegére vonatkozó adatok, valamint az e törvény értelmében vett egyéb adatok gyűjtése;*
- 4. az ügyfél kötelezett jogalanyal folytatott üzleti tevékenységének rendszeres és gondos megfigyelése.*

(5) Annak meghatározásakor, hogy az előző bekezdésben említett intézkedések végrehajtásának milyen mértékűnek kell lennie, a kötelezett jogalanyak legalább a következőket kell figyelembe vennie:

- az üzleti kapcsolat megkötésének célja, valamint annak jellege,*
- a pénzösszeg, a vagyoni eszközök értéke vagy az ügylet terjedelme,*
- az üzleti kapcsolat időtartama és a kereskedelmi tevékenység megfelelősége az üzleti kapcsolat létesítésének céljához képest.”*

A ZZPPDFT-2 22. cikke előírja, hogy a kötelezett jogalany az üzleti kapcsolatnak az ügyféllel való létesítésekor köteles átvilágítani az ügyfelet.

A ZZPPDFT-2 29. cikke meghatározza, hogy hogyan kell megállapítani és ellenőrizni az ügyfél személyazonosságát:

„(1) A kötelezett jogalany a természetes személy ügyfél tekintetében [...] az ügyfél személyazonosságát az ügyfél személyazonosító okmányának az utóbbi jelenlétében történő vizsgálatával állapítja meg és ellenőrzi, valamint gyűjti az e törvény 150. cikke (1) bekezdésének 2. pontjában említett adatokat. Ha nem lehetséges az összes szükséges adatot ebből a dokumentumból kinyerni, a hiányzó

adatokat az ügyfél által benyújtott más érvényes hivatalos dokumentumból kell átvenni, vagy azokat közvetlenül az ügyfélnek kell szolgáltatnia.

(3) Abban az esetben, ha az ügyfél személyazonosságának e cikk szerinti megállapítása és ellenőrzése során a kötelezett jogalany kételkedik a megszerzett adatok valódiságában vagy azon dokumentumok és egyéb üzleti nyilvántartások megbízhatóságában, amelyekből az adatok erednek, az ügyféltől írásbeli nyilatkozatot is kér.”

A ZZPPDFT-2 64. cikke további intézkedéseket állapít meg az ügyfél részletes átvilágítására vonatkozóan:

„(1) Az ügyfél részletes átvilágítása az e törvény 21. cikkének (1) bekezdésében meghatározott intézkedéseken túlmenően további intézkedéseket foglal magában, amelyek e törvény alapján a következő esetekben alkalmazandók:

1. folyószámla-szerződés kötése harmadik államban székhellyel rendelkező bankkal vagy más hasonló hitelintézettel;

2. az e törvény 22. cikke (1) bekezdésének 2. és 3. pontja és 23. cikke szerinti üzleti kapcsolat létesítése vagy ügylet végrehajtása olyan ügyféllel, aki e törvény 66. cikke értelmében kiemelt közszereplőnek minősül;

3. ha az életbiztosítás vagy a befektetési alap befektetési jegyeihez kötött életbiztosítás kedvezményezettjei, valamint a kedvezményezett jogalany tényleges tulajdonosai az e törvény 68. cikke értelmében kiemelt közszereplőnek minősülnek;

4. ha az ügyfél vagy az ügylet magas kockázatú harmadik országhoz kapcsolódik.

(2) A kötelezett jogalany az előző bekezdésben említett esetekben köteles elvégezni az ügyfél részletes átvilágítását, amennyiben

1. e törvény 19. cikkének (2) bekezdése alapján úgy ítéli meg, hogy az ügyfél, az üzleti kapcsolat, az ügylet, a termék, a szolgáltatás, az ország vagy a földrajzi terület a pénzmosás vagy a terrorizmusfinanszírozás fokozott kockázatával jár, vagy

2. az e törvény 14. cikke (2) bekezdésének 2. pontja, valamint az e törvény 14. cikkének (4) bekezdésében meghatározott szabály értelmében fokozott pénzmosási vagy terrorizmusfinanszírozási kockázatot jelent.

(3) A kötelezett jogalany azon ügyfelek, üzleti kapcsolatok, ügyletek, termékek, szolgáltatások, forgalmazási csatornák, országok vagy földrajzi területek érintettségének megállapítása során, amelyek esetében megítélése szerint fokozott pénzmosási vagy terrorizmusfinanszírozási kockázat áll fenn, figyelembe veszi a miniszter által megállapított fokozott kockázati tényezőket.

(4) A kötelezett jogalany az ügyfél részletes átvilágítására irányuló intézkedések megállapításakor figyelembe veszi az e törvény 152. cikkének (1) bekezdésében említett felügyeleti szerveknek a kockázati tényezőkre és az ilyen esetekben hozható intézkedésekre vonatkozó irányelveit.”

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokai

- 8 A 2014/92/EU irányelv a 16. cikkének (1) bekezdésében rögzíti a tagállamok kötelezettségét annak biztosítására vonatkozóan, hogy valamennyi hitelintézet vagy elegendő számú hitelintézet kínáljon a fogyasztóknak alapszintű fizetési számlát, és hogy területükön belül minden fogyasztó hozzáférjen e számlákhoz, tekintettel arra, hogy ugyanezen cikk (2) bekezdése kimondja, hogy a tagállamok kötelesek biztosítani, hogy az Unióban tartózkodásra jogosult fogyasztóknak joguk legyen a területükön található hitelintézeteknél alapszintű fizetési számlát nyitni és használni. Ez biztosítja a fogyasztók számára az alapszintű fizetési számlához való jogot. E jogot természetesen korlátozhatja valamely törvényes cél, amely az ilyen számlával pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljából történő visszaélés megakadályozása, ezért a tagállamoknak a 2014/92/EU irányelv 16. cikkének (4) bekezdése alapján biztosítaniuk kell, hogy a bankok elutasítsák az alapszintű fizetési számlára irányuló kérelmeket, amennyiben az ilyen számla megnyitása az (EU) 2015/849 irányelvben meghatározott, a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás megelőzésére vonatkozó szabályozás megsértését jelenti.
- 9 A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az (EU) 2015/849 irányelvben foglalt, a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás megelőzésére vonatkozó szabályozás megsértésének minősül-e, ha a korlátozó intézkedésekre vonatkozó OFAC listán szereplő ügyfél javára pénzforgalmi számlát nyitnak, különösen akkor, ha az említett személyt soha sehol nem ítélték el jogerősen azért a bűncselekményért, amely miatt az említett listán szerepel, és ha az említett személlyel szemben semmilyen korlátozó intézkedést nem hoztak sem nemzeti szinten, sem az Európai Unió szintjén, sem olyan nemzetközi szervezet szintjén, amelynek az érintett állam vagy az Európai Unió tagja. Az (EU) 2015/849 irányelv célja ugyanis az, hogy megakadályozza az Unió pénzügyi rendszerének pénzmosás és terrorizmus finanszírozása céljából történő felhasználását (1. cikk), így a tagállamoknak biztosítaniuk kell a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának tilalmát (2. cikk). Az (EU) 2015/849 irányelv előírja, hogy a bankok az üzleti kapcsolat létesítésekor kötelesek ellenőrzési intézkedéseket végrehajtani (az ügyfelek kilétének megállapítása, a pénzeszközök származásának, valamint az üzleti tranzakciók céljára és jellegére vonatkozó adatok ellenőrzése), de sehol nem írja elő, hogy ezzel összefüggésben figyelembe kell venniük a korlátozó intézkedésekre vonatkozó OFAC listán való szereplést. Még ha az a tény, hogy egy személy szerepel egy ilyen listán, olyan különleges körülménynek minősülne is, amely a fokozott kockázat miatt fokozott éberséget indokolna, nem egyértelmű, hogy az adott személytől meg kell-e tagadni a pénzforgalmi számla nyitását. Amennyiben az alapszintű fizetési számlának egy ilyen személy javára történő megnyitása az (EU) 2015/849 irányelv megsértését

jelenténé, az ennek megfelelően a 2014/92/EU irányelv 16. cikkének (4) bekezdése értelmében kivételt képezne az ilyen fizetési számlához való hozzáférés joga alól. Ezzel összefüggésben felmerül a kérdés, hogy e szabályok sértik-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának 48. cikkében foglalt, az ártatlanság védelméhez való jogot, tekintettel arra a körülményre is, hogy az (EU) 2015/849 irányelv (65) preambulumbekzdése kimondja, hogy az irányelv tiszteletben tartja az ártatlanság védelmét.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 A fentiek alapján az Okrajno sodišče v Mariboru (maribori körzeti bíróság, Szlovénia) előzetes döntéshozatalra az Európai Unió Bírósága elé terjeszti az alábbi kérdéseket:
- 1) A 2014/92/EU irányelv 16. cikke (4) bekezdésének rendelkezése lehetővé teszi-e a tagállamok számára, hogy megköveteljék a bankoktól, hogy utasítsák el a fogyasztónak az alapszintű fizetési számla nyitására irányuló kérelmét arra hivatkozva, hogy ez a fogyasztó szerepel az OFAC listán – az Amerikai Egyesült Államok pénzügyminisztériumának a külföldi vagyon ellenőrzésével foglalkozó hivatalának listája –, és hogy ilyen számlanyitás esetén az (EU) 2015/849 irányelvben foglalt, a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás megelőzésére vonatkozó szabályozás megsértése valósulna meg?
 - 2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: létezik-e ez alól kivétel abban az esetben, ha a fogyasztót soha sehol a világon nem ítélték el olyan bűncselekmény miatt, amely miatt a fent említett listán szerepel, és/vagy abban az esetben, ha az érintett tagállam, az Európai Unió vagy más olyan nemzetközi szervezet, amelynek az érintett tagállam vagy az Európai Unió tagja, semmilyen korlátozó intézkedést nem hozott e fogyasztóval szemben?
 - 3) Az első kérdésre adott igenlő válasz az Európai Unió Alapjogi Chartájának az ártatlanság védelméhez való jogot kimondó 48. cikkének való meg nem felelést jelenti-e?
 - 4) A második kérdésre adott nemleges válasz az Európai Unió Alapjogi Chartájának az ártatlanság védelméhez való jogot kimondó 48. cikkének való meg nem felelést jelenti-e?